



CERTAMEN MARI À (literari i audiovisual)
en honor a la

Mare de Déu de la Cabeza

*copatrona de Vila-sana,
en el tres-cents disset aniversari de la seva
arribada al poble.*

Convocatòria i bases del certamen 2019



Pontificia i Reial Acadèmia Bibliogràfico-Mariana de Lleida

La Mare de Déu de la Cabeza

Copatrona de Vila-sana

Ressenya sobre l'origen de la devoció a aquesta imatge.

La Mare de Déu, en la seva advocació de la Verge de la Cabeza, és venerada en una imatge que, segons la llegenda i de la mateixa manera que la resta de marededéus trobades a moltes contrades de la península Ibèrica com a fruit d'haver estat amagades per la por als sarraïns, va trobar un pastor de Colomera (Granada) anomenat Juan Alonso Rivas que estava pasturant els seus ramats per Sierra Morena, prop del turó anomenat del Cabezo o de la Cabeza; aquest home va sentir dringar de campanetes i observà unes llums que li van cridar l'atenció. Es va atansar i va trobar una petita imatge de la Verge Maria. Va explicar, després, que Maria li va demanar que es fes un temple en aquell indret perquè aquesta era la seva voluntat. Això va passar la matinada del 11 al 12 d'agost de l'any 1227. També va rebre l'encàrrec de la Mare de Déu de que anés a Andújar, el poble més proper (a uns 30 Km) per tal d'anunciar a tothom el que havia passat i construïssin el temple. Ningú no va creure el pastor, que per cert era manco, fins que es va produir la guarició de la seva mà, llavors els iliturgitans (els andujarenys) el van escoltar i van fer la voluntat de la Mare de Déu construint el temple i finalitzant les obres el 1304.

Aquests fets podrien estar en relació i ser conseqüència d'aquests altres: Al segle I Sant Eufrasi, deixeble de Sant Jaume, va predicar el cristianisme a Iliturgi (l'actual Andújar) essent martiritzat. Les seves restes van ser dipositades en una església d'aquella ciutat amb la imatge de la Mare de Déu que li regalà Sant Pere, feta en cedre per Sant Lluc. L'any 712, amb l'arribada dels musulmans, van recollir les restes del sant i les dugueren al monestir benedictí de Samos (Lugo). Podria ser que en la fugida la imatge de Maria fos amagada en la muntanya, essent retrobada 515 anys després, justament quan feia dos que la ciutat fos reconquerida per Ferran III al 1225.

A finals del s. XVI el temple va ser molt reformat. Durant el s. XX, en el setge que va patir durant 8 mesos al refugiar-se en ell 1.135 persones, entre elles uns dos-cents guàrdies civils amb les seves famílies, i d'altres veïns del poble, va quedar totalment destruït i la imatge de Maria va desaparèixer. N'hi ha que diuen que es destruï amb els bombardejos, també, però, n'hi ha una altra versió que sembla ser majoritària, segons la qual algun dels assetjats la va enterrar en un lloc desconegut de la Serra d'Andújar. El cert és que mai s'ha trobat i la que es venera ara és de l'any 1944.

El Santuari de la Mare de Déu de la Cabeza (oficialment Basílica y Real Santuario de la Santísima Virgen de la Cabeza) està situat al paratge anomenat Cerro del Cabezo, justament al centre del Parc Natural de la Serra d'Andújar, a 32 km al nord de la ciutat d'Andújar (Jaén). En ell es venera la imatge de la Virgen de la Cabeza, copatrona (junt amb S. Eufrasi) d'aquesta ciutat per una butlla del Papa Pius X de l'any 1909, i de la diòcesi de Jaén per butlla del Papa Joan XXIII de l'any 1959. Des del s. XIII es fa una romeria el darrer diumenge d'abril, romiatge que per uns és el més antic d'Espanya, mentre que d'altres el situen després de la Romeria a Ujué (Navarra) que daten al 1043. De qualsevol manera són 790 anys de romeria per venerar la Mare de Déu al seu Santuari de la Verge de la Cabeza. Amb el carinyo propi dels fills, els devots d'aquesta advocació l'anomenen La Morenita pel seu aspecte lleugerament bru.

L'any 1702, Teresa de Cardona, Duquessa de Sessa i esposa de Feliu Fernández de Córdoba (Senyor de Bellpuig i Linyola), molt devota d'aquesta advocació, va portar la seva imatge a Utxafava, antic nom de Vila-sana abans que es segregués de Castellnou de Seana al 1933 (aquest nou topònim que no existia, va sorgir per significar que ja s'estava dessecant l'estany i no es contreïen les malalties que hi havia fins llavors). La imatge de la Mare de Déu de la Cabeza procedia del mateix santuari d'Andújar i, des d'aquell mateix moment, es convertí en copatrona de l'indret.

La imatge fou instal·lada en una capelleta petita situada a l'interior del recinte de la Casa Vella, la qual es coneix com la ermita de la Mare de Déu de la Cabeza i on és venerada per la població. Aquesta capella té coberta a doble vessant, façana arrebossada i un petit campanar fet de maó. La porta d'entrada és d'arc rebaixat, i a sobre hi ha un òcul circular. La imatge original era una talla mudèjar que fou cremada durant la Guerra Civil. Finalitzada aquesta, els propietaris de Casa Vella restauraren l'ermita i el campanar, i encarregaren la reproducció de la imatge a Andújar, d'on havia vingut la que la duquessa havia regalat als seus avantpassats. La imatge, situada en un retaule de fusta d'inspiració neoclàssica sobrecarregada, amb ornamentació amb motius vegetals (es creu que és l'original), presideix l'ermita de la Mare de Déu de la Cabeza de Vila-sana. A l'any 1993 es va restaurar profundament i es va demanar al pintor Víctor Pérez Pallarés que decorés la volta de canó del temple amb escenes de la Creació, acompanyat de cinc pintures sobre plafó de fusta pels murs laterals, les quals representen l'Anunciació, el Calvari, un retrat de la Verge i la entronització de la Mare de Déu de la Cabeza a Vila-sana; custodiant la porta hi ha dos àngels amb elements eucarístics.

A l'any 1993 es fundà la confraria de la Mare de Déu de la Cabeza de Vila-sana, la qual té l'objectiu de venerar-la, especialment amb l'organització d'actes dos cops a l'any: la última setmana d'abril, coincidint amb la romeria que es celebra a Andújar, i, després, amb motiu de la Festa Major de Setembre per Sant Miquel.



Pontificia i Reial Acadèmia Bibliogràfica-Mariana de Lleida

Certamen Marià (literari i audiovisual) en honor a la Mare de Déu de la Cabeza, copatrona de Vila-sana, en el tres-cents disset aniversari de la seva arribada al poble.

L'Acadèmia Mariana de Lleida, amb motiu de la celebració de la festivitat de la Mare de Déu de l'Acadèmia, patrona de Lleida, convoca el Certamen Marià (literari i audiovisual) en honor a la Mare de Déu de la Cabeza, patrona de Vila-sana, en el tres-cents disset aniversari de la seva arribada al poble, el qual es regirà per les següents:

Bases generals

1.- L'edició del certamen d'enguany estarà organitzada en quatre seccions, la primera oberta a la participació dels escriptors que vulguin fer la seva aportació poètica, la segona dedicada a treballs d'investigació, la tercera adreçada als participants en edat escolar que aportin la seva composició literària, i la quarta destinada a treballs audiovisuals, en format digital, realitzats amb les noves tecnologies. El solemne acte final del Certamen es celebrarà el proper dia 6 d'octubre de 2019, al Paranimf de l'Acadèmia Mariana de Lleida.

2.- Les obres que concorrin a aquest Certamen portaran la referència a la secció i a l'apartat o categoria a la que es presentin i un *lema identificatiu*, quedant fora de la participació aquelles que explicitin les dades d'identitat de l'autor.

El *lema identificatiu* es repetirà de forma visible en la plica constituïda per un sobre tancat, a l'interior del qual hi constarà el títol de l'obra i les referències identificatives de l'autor (nom, número de D.N.I., Passaport o N.I.E, l'adreça postal, l'adreça electrònica, telèfon,...). Queda prohibida la utilització de pseudònims o qualsevol altre tipus de suplantació de personalitat.

En el cas dels participants a la secció escolar, caldrà incloure dins del sobre la fotocòpia del document d'identificació que s'acrediti, o del Llibre de Família, per tal de poder constatar l'any de naixement. També caldrà fer esment al centre escolar on l'autor cursa els estudis. Aquests participants hauran d'incloure, així mateix, un escrit del pare, la mare o el tutor legal autoritzant la participació del menor en el certamen.

En la secció dedicada a treballs multimèdia, l'autoria pot ser individual o en equip format per varies persones.

El tractament que l'Acadèmia Mariana farà de les dades identificatives aportades pels participants serà el següent:

a.- Les pliques de les obres guardonades s'obriran per identificar l'autor i s'utilitzaran les dades per ficar-se en contacte amb ell, confeccionar la documentació relativa a la recepció del premi i ficar el seu nom en la publicació de les obres guardonades. Posteriorment només s'utilitzaran de forma ocasional per informar l'autor dels esdeveniments de l'Acadèmia Mariana, tret que ell manifesti la seva negativa.

b.- Les pliques de tots aquells autors que no siguin guardonats seran destruïdes, sense haver estat obertes, en finalitzar el termini per recuperar les obres presentades, tret del cas d'haver-les de consultar per identificar l'autor que vulgui recuperar la seva obra.

3.- Les obres participants a les seccions d'obres poètiques, d'investigació o d'autors en edat escolar (les seccions primera, segona i tercera), es presentaran per quadruplicat. Les que ho facin a la secció audiovisual només caldrà que presentin dos exemplars.

Les obres presentades i les pliques corresponents es remetran, en un sobre tancat, a la Secretària de l'Acadèmia Mariana de Lleida, carrer Acadèmia nº 17, 25002 Lleida. Al sobre, les dades del remitent només faran constar l'adreça del que fa l'enviament, sense el nom.

Com a límit per a la presentació s'estableix el 26 de juliol de 2019, data en la qual es tancarà l'admissió d'obres i el termini quedarà definitivament exhaurit.

4.- L'Acadèmia Mariana constituirà un Jurat, el qual determinarà quines són les obres que mereixen ésser guardonades. Aquest Jurat haurà de decidir i resoldre les diferents situacions que es puguin presentar més enllà del que especifiquen aquestes bases. La Secretària de l'Acadèmia, la qual actuarà amb veu i sense vot, formarà part del Jurat i s'encarregarà d'aixecar la corresponent acta amb el resultat final de les deliberacions. Els membres del Jurat no podran participar com autors en el Certamen. La composició del Jurat es farà pública en l'acte de lliurament dels premis.

5.- En el moment de valorar les obres participants, el Jurat tindrà en consideració, per un costat, el valor artístic, estètic, literari i comunicatiu de cada obra, i, per un altre, la qualitat i profunditat dels treballs des del punt de vista espiritual, mariològic i religiós.

A banda dels premis establerts, el Jurat podrà concedir les mencions d'honor que cregui merescudes, tot i que sense cap mena de dotació econòmica.

6.- Els concursants premiats seran avisats personalment per tal que puguin preveure la seva assistència a l'acte de lliurament dels premis. A més a més, el resultat del Certamen serà publicat en els mitjans d'informació locals.

7.- Les obres premiades quedaran en propietat de l'Acadèmia, la qual les podrà publicar i utilitzar de la manera que cregui oportuna dins la seva activitat pastoral o cultural habitual. En tot cas, sempre es farà ressenya de l'autor.

8.- Quedaran excloses de participar aquelles obres que manifesta o subliminalment ofenguin el sagrat, atemptin contra la consciència i el sentiment dels cristians o que siguin irrespectuoses amb les persones i la seva fama.

9.- Tots els participants en el Certamen hauran d'acceptar les presents bases i sotmetre's al que elles especifiquen. En els possibles casos en els que alguna circumstància hagi quedat sense solució després de l'aplicació de les mateixes, els implicats acceptaran les decisions del Jurat.

10.- L'Acadèmia conservarà les obres no premiades durant un termini que finalitzarà el 28 de desembre de 2019 per tal que els autors que estiguin interessats en recuperar-les puguin passar a fer-ho. En cap cas, però, es mantindrà correspondència amb ells, raó per la qual s'aconsella que es quedin còpia de les obres presentades. Exhaurit aquest termini, aquestes obres es destruiran.

Seccions i premis

11- **La secció literària** dedicada als escriptors que vulguin fer la seva aportació poètica, la qual s'haurà d'escriure en vers tot i que la tècnica i el tipus de poesia queden a determinar pel gust de l'autor, constarà dels següents apartats, els quals estaran dotats amb els premis que s'indiquen:

- 11.a.- *Flor natural*: treballs poètics en vers dedicats a mostrar l'experiència profunda d'amor vers la Mare de Déu (el sentiment, l'estima, la devoció o la vivència íntima de relació amb ella), considerant especialment *Maria, mare cosmopolita, mare de tots*. **Premi de l'Excm. i Rev. Sr. Bisbe de Lleida: Flor natural i 1000 €** al millor treball presentat en aquest apartat.
- 11.b.- *Treballs poètics en vers*, adreçats a expressar l'espiritualitat, la transcendència i la religiositat que inspira la Mare de Déu de la Cabeza, tot partint dels sentiments i la vivència interior de l'autor vers ella. **Premi de l'Il·lm. Sr. Alcalde de Lleida: 500 €** al millor treball presentat en aquest apartat.
- 11.c.- *Treballs poètics en vers* adreçats a expressar la vivència interior i el sentiment que hom pugui experimentar vers la Mare de Déu de l'Acadèmia. **Premi de l'Ajuntament de Vila-Sana: 500 €** al millor treball presentat en aquest apartat.

12.- **La secció d'investigació** constarà dels següents apartats, els quals estaran dotats amb els premis que s'indiquen:

- 12.a.- *Treball de reflexió i aprofundiment* en prosa adreçat a l'estudi de qualsevol aspecte mariològic, considerant especialment *Maria, una sola mare amb multiplicitat de devocions*. **Premi de l'Institut d'Estudis Ilerdencs: 500 €** al millor treball presentat en aquest apartat.
- 12.b.- *Treball d'estudi i aprofundiment* en prosa sobre la vivència i tradició mariològica de les contrades de Lleida (considerant, per exemple, la devoció, tradicions i fets entorn a alguna de les imatges de Maria que hi ha a la ciutat). **Premi de la Confraria de la Mare de Déu de la Cabeza de Vila-sana: 500 €** al millor treball presentat en aquest apartat.

13.- Els autors que concorrin a la primera i la segona seccions podran fer-ho amb una obra diferent per cada apartat. Tots els guardonats en aquestes seccions rebran el corresponent diploma acreditatiu.

14.- **La secció dedicada a participants en edat escolar** constarà de les següents categories, per cadascuna de les quals s'estableixen tres premis:

- 14.a.- *Treball de reflexió i aprofundiment* sobre el tema: *Què trobo en Maria que m'ajudi a aconseguir un entorn més humà i fratern?* fet per alumnes nascuts en els anys

2001 i 2002. Premis dotats amb 350, 200 y 150 € atorgats pel **Departament de Cultura de la Generalitat**, als tres millors treballs presentats en aquesta categoria.

14.b.- *Composició escrita* (redacció) parlant de *Quan veig bullyin (assetjament escolar), què sento que em diu Maria que jo faci?*, feta per alumnes nascuts en els anys 2006, 2005, 2004 i 2003 (1r, 2n, 3r i 4t d'E.S.O.). Premis dotats amb 250, 150 y 100 € atorgats per **CaixaBank ("La Caixa")**, als tres millors treballs presentats en aquesta categoria.

14.c.- *Composició escrita* (redacció) parlant de *Com ens sentirem si fem per viure amb pau, des de la veritat i la justícia, i defensant la vida i la creació?*, feta per alumnes nascuts en els anys 2009, 2008 i 2007 (4t, 5è i 6è d'Educació Primària). Premis dotats amb 250, 150 y 100 € atorgats pel **Grup d'Empreses Romero Polo**, als tres millors treballs presentats en aquesta categoria.

El valor dels premis d'aquesta secció es farà efectiu mitjançant un val per l'adquisició de llibres o material escolar. Tots els guardonats rebran el corresponent diploma acreditatiu.

15.- Els participants a la secció d'edat escolar només podran presentar una obra a la categoria que els correspon segons l'any del seu naixement. L'Acadèmia Mariana agraeix als centres escolars la difusió que facin del Certamen, el fet que motivin llurs alumnes per la seva participació i els orientin en la realització dels treballs i com presentar-los. Tret que alguns alumnes es presentin de manera individual, es demana als centres escolars que facin la selecció de les obres que realment cal presentar al Certamen. En l'entrega dels premis es farà esment dels centres on estudien els guardonats.

16.- Els treballs presentats en qualsevol de les seccions literàries del Certamen podran estar escrits indistintament en català o castellà, hauran de ser originals i no haver estat publicats anteriorment. Tant les obres escrites en vers com les escrites en prosa s'hauran de presentar en fulls Din A-4 escrits per una sola plana, amb lletra tipus Times New Roman, de mida 12 i amb un interlineat d'1'5 línies. L'extensió dels treballs queda a determinar per l'autor, aconsellant-se que els poètics no excedeixin el centenar de versos per la *Flor natural*, ni 75 en els altres poemes, i els treballs d'aprofundiment en prosa estiguin entre els 10 i els 30 fulls. En la secció escolar s'estableix que l'extensió dels treballs serà d'1 foli per la categoria d'Educació Primària, de 2 per l'E.S.O. i de 3 pels nascuts els anys 2001 i 2002.

En qualsevol categoria, si l'extensió de l'obra és superior a una plana, es presentarà també, en full apart, una síntesi explicativa del treball d'una pàgina d'extensió com a màxim.

17.- S'estableix una **secció** del Certamen amb un únic premi, **per tal de premiar obres audiovisuals** realitzades amb noves tecnologies:

17.a.- *Treball audiovisual* en format digital, adreçat a presentar *l'edifici de l'Acadèmia Mariana, en el que s'apreciï la seva història i la riquesa arquitectònica i artística del mateix. Premi de Prefabricats Pujol*, dotat amb 500 €, al millor treball que concorri a aquesta secció.

17.b.- La durada del treball audiovisual serà d'un màxim de cinc minuts i es presentarà en format CD o DVD de dades, amb un arxiu Quicktime (.mov) o MPEG. La resolució haurà de ser de 1280 x 720 o superior.

17.c.- El Jurat centrarà la seva valoració en la capacitat divulgadora, la creativitat i l'interès del vídeo al tractar el tema. L'excel·lència tècnica serà un aspecte a tenir en compte, encara que no el fonamental.

17.d.- En la presentació del treball haurà de visualitzar-se el text següent: *Certamen Marià convocat per la Pontifícia i Reial Acadèmia Bibliogràfica Mariana de Lleida en*

honor a la Mare de Déu de la Cabeza. 6 d'octubre de 2019. Tot seguit apareixerà el títol de l'obra i el lema amb el que es presenta. En cap cas no podrà aparèixer referència alguna a l'autor o equip que l'hagi realitzat. En un sobre a part s'escriurà el lema i en el seu interior les dades identificatives de l'autoria tal com es descriu en la base número 2 d'aquesta convocatòria.

- 17.e.- Els treballs audiovisuals presentats hauran de ser originals i no haver estat publicats anteriorment. L'idioma que hagin d'utilitzar, en el seu cas, podrà ser indistintament el català o el castellà.
- 17.f.- L'autor o el representant legal del projecte es compromet, així mateix, a que les imatges i les músiques també siguin originals o, en el seu cas, a disposar del permís necessari per utilitzar-les, el qual haurà d'adjuntar si així ho requereix l'organització del certamen. Els participants, doncs, assumeixen que l'obra entregada és de la seva total autoria i que els seus drets d'explotació no han estat cedits o promesos a tercers en exclusiva, i es comprometen a no presentar obres sobre les quals no tinguin drets d'explotació degudament acreditats. Per aquest motiu, els participants assumeixen tota responsabilitat davant qualsevol tipus d'acció i/o reclamació, administrativa o judicial, que s'arribés a formular contra l'Acadèmia Mariana per qualsevol persona física o jurídica que es considerés amb dret sobre l'obra de la que els participants assumeixen ser legítims titulars.
- 17.g.- El treball es presentarà a la Secretaria de l'Acadèmia Mariana de la manera que està descrit a les bases 2 i 3 d'aquesta convocatòria.
- 17.h.- El Secretari de l'Acadèmia es ficarà en contacte amb l'autor del treball guardonat per tal que pugui fer una segona edició en la que inclourà, a més a més de l'epígraf senyalat en la base 17.d, el seu nom com a autor i els crèdits corresponents que ell consideri que s'han d'incorporar, remetent aquest arxiu a l'Acadèmia abans del dia 30 de setembre de 2019 per tal de poder-ho projectar durant el certamen. Aquesta segona edició l'entregarà en un arxiu en format Quicktime (.mov) o MPEG, reproduït en tres discos amb format DVD. L'obra quedarà com a propietat de l'Acadèmia segons consta a la base número 7 de la convocatòria.
- 17.i.- El treball guardonat rebrà el corresponent diploma acreditatiu.

Que Maria, excels exponent de la bondat, la sensibilitat, la delicadesa, l'espiritualitat i la bellesa, inspirei els participants en aquest Certamen que es convoca en el seu honor.





*Per tal d'honorar la Verge des de les diferents advocacions, l'Acadèmia Mariana convida cada any una imatge senyalada de Maria o la patrona mariana d'un indret diferent, per tal que el certamen sigui en el seu honor. En aquesta edició, l'advocació a la que es dedicarà és la **Mare de Déu de la Cabeza**, patrona de Vila-sana, en el 317 aniversari de la seva arribada al poble.*

La Pontifícia i Reial Acadèmia Bibliogràfica Mariana de Lleida va ser fundada el 12 d'Octubre de 1862 pel Rvnd. Josep Maria Escolà i Cugat, amb la col·laboració del senyor Josep Mensa i Font i el Dr. Lluís Roca i Florejachs. En l'actualitat és una de les institucions lleidatanes més antigues. Posteriorment (1946), la imatge que presideix l'Acadèmia, coneguda com a Verge Blanca de l'Acadèmia, va ser proclamada per la Santa Seu com a Patrona de la ciutat de Lleida.

La finalitat de l'Acadèmia és la d'honorar la Mare de Déu i aprofundir en el coneixement de les seves qualitats com a persona i estendre la devoció vers ella mitjançant la literatura i les belles arts. La seva seu és al carrer Acadèmia de Lleida.

Des de la seva fundació, tret dels compresos entre 1936-40, l'Acadèmia ha organitzat cada any, per tal d'acomplir la seva finalitat, uns jocs florals (els segons de Catalunya després dels de Barcelona, i els únics dedicats a la Mare de Déu) coneguts com Certamen Literari Marià. La celebració dels jocs florals és una antiga tradició catalana i de la Provença, que té el seu origen en l'Edat Mitjana i que es van revifar amb la Renaixença. Durant els darrers anys han anat desapareixent, restant els de l'Acadèmia Mariana com els últims testimonis a Catalunya d'un fet històric i cultural, la qual cosa els dona un especial valor. Des de la seva fundació, els principals organismes i les primeres autoritats de la ciutat han recolzat la celebració del certamen assumint la dotació dels diferents premis i aportant el seu ajut de diferents maneres.

Institucions i entitats que hi col·laboren



Bisbat de Lleida



Ajuntament de Lleida



Ajuntament de Vila-Sana



Diputació de Lleida
municipis, territori i tu

Confraria de la Mare de Déu de la Cabeza



Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura



INSTITUT D'ESTUDIS ILERDENCs
Fundació Pública de la Diputació de Lleida



BISBAT DE SOLSONA



Vila-sana



CaixaBank



Pujol



CASELLES
LLIBRERIA · PAPERERIA



ROMERO POLO



CASA DE L'ESGLÉSIA LA MARIANA



FERRETERIA
ALBERT SOLER
CENTRE COMERCIAL